

Xarxa de Museus de Ciències Naturals de Catalunya

—

Codi de pertinença

Xarxa de Museus de
Ciències Naturals de Catalunya
Novembre de 2022

Xarxa de Museus de Ciències Naturals de Catalunya

Codi de pertinença

Definició i marc normatiu

La Xarxa de Museus de Ciències Naturals de Catalunya (en endavant, XMCNC o 'la Xarxa') és una comunitat de museus que tenen en comú la custòdia d'unes col·leccions de ciències naturals o d'història natural. Són aquestes col·leccions el que constitueix el comú denominador i la identitat essencial de la Xarxa. Tot i això, els museus que integren la XMCNC conserven col·leccions molt diverses, a vegades els seus fons són exclusivament d'espècimens de ciències naturals però sovint les col·leccions formen part d'uns fons pluridisciplinars (amb col·leccions d'etnologia, d'arqueologia o de ciència i tècnica, per exemple). En ocasions es tracta de col·leccions monogràfiques d'una de les especialitats de les ciències naturals (geologia, paleontologia, botànica o zoologia); en d'altres, les col·leccions integren espècimens de diverses de les tipologies citades. En tots els casos, tanmateix, les col·leccions conservades pels museus que integren la XMCNC són reconegudes com a part fonamental del patrimoni de ciències naturals i d'història natural de Catalunya.

No només les col·leccions fan que la XMCNC sigui un ecosistema divers. També hi ha diversitat en l'àmbit territorial en què treballen, ja que hi ha museus de cadascuna de les demarcacions; en la disponibilitat dels recursos materials i l'equip humà amb que compten; i, fins i tot, en el caràcter o la vocació que predomina en cadascun, els uns dedicats fermament a la recerca, els altres amb un esperit predominantment divulgatiu.

La XMCNC es va constituir el 2021 com a instrument que ha de permetre treballar conjuntament els museus que en formen part: el sentit de la Xarxa és sumar esforços per obtenir beneficis compartits. Aquest esperit i dinàmica de col·laboració es formalitza a través del Conveni signat el 8 d'octubre entre la Generalitat de Catalunya

i deu museus catalans, on s'estableix que el Museu de Ciències Naturals de Barcelona en serà el 'museu capçalera'.

De fet, la XMCNC és una de les xarxes temàtiques previstes al document *Museus 2030. Pla de Museus de Catalunya*¹, aprovat per Acord de Govern 121/2020, de 6 d'octubre de 2020², que estableix l'estructuració dels museus catalans en xarxes temàtiques i territorials, destinades a optimitzar els recursos per trobar solucions a tot allò que concerneixi a la constitució de les col·leccions, així com a la seva preservació, la documentació, el coneixement, la recerca, la difusió i la internacionalització -que en el cas de la XMCNC, s'entén en el sentit ampli de les relacions exteriors-. Les xarxes temàtiques estan integrades per equipaments museístics acreditats al Registre de Museus de Catalunya, ja sigui com a museus o com a equipaments museístics bàsics, i s'articulen entorn d'un àmbit del patrimoni cultural a partir de les col·leccions que custodien i els relats que presenten, que en aquest cas són col·leccions d'exemplars del món natural i objectes vinculats a la història natural del país i del món.

1. Objecte

Aquest Codi de pertinença té per objecte establir els criteris d'actuació generals de la XMCNC pel què fa a l'adhesió i als compromisos que suposa la pertinença, així com al funcionament i la dinàmica de treball mitjançant els quals la Xarxa duu a terme les seves funcions.

En termes generals, el Codi de pertinença és l'instrument a través del qual la XMCNC estableix el seu sistema de funcionament per tal de desenvolupar les polítiques comunes de protecció, difusió i dinamització de les col·leccions i el patrimoni de ciències naturals i d'història natural que custodien els museus que en formen part.

¹ <https://cultura.gencat.cat/web/.content/sscc/pla-museus-2030/documents/03-estrategia-nacional.pdf> i <https://cultura.gencat.cat/web/.content/sscc/pla-museus-2030/documents/05-Annexos.pdf> [consulta realitzada el 14/06/22]

² https://cultura.gencat.cat/web/.content/sscc/pla-museus-2030/documents/Acord_govern_Aprovacio_Pla_de_Museus_20201008.pdf [consulta realitzada el 22/06/22]

2. Àmbit d'aplicació

El Codi de pertinença de la XMCNC és aplicable als museus que la integren, ja sigui com a museu de ple dret o com a museu col·laborador, així com a les entitats o institucions que puguin vincular-s'hi formalment.

En tots els casos, el Codi de pertinença de la XMCNC s'aplicarà en l'acció o operativa que tingui a veure específicament amb els compromisos presos en relació a la Xarxa, i en les comeses que la Xarxa tingui atribuïdes o acordi de dur a terme.

Cadascun dels membres de la XMCNC disposa i manté els seus òrgans rectors propis, ja siguin públics o privats, a través dels quals actua de forma autònoma i independent de la Xarxa en tot allò que estableixin les disposicions respectives.

3. Pertinença a la Xarxa i modalitats de vinculació

Poden pertànyer a la XMCNC els museus catalans inscrits en el Registre de Museus de la Generalitat de Catalunya, sempre que compleixin els criteris d'adhesió que es detallen al punt 4 d'aquest Codi de pertinença.

D'acord amb l'establert al conveni signat el 9 d'octubre de 2021 i en concordança amb les directrius del *Pla Museus 2030. Pla de Museus de Catalunya*, els museus poden ser part de la XMCNC a través d'un dels següents models de participació:

- a. Com a membre de ple dret, quan estiguin inscrits com a museu en el Registre de Museus de la Generalitat de Catalunya.
- b. Com a membre col·laborador, quan estiguin inscrits com a equipament patrimonial bàsic en el Registre de Museus de la Generalitat de Catalunya, o bé quan hi siguin reconeguts com a 'museu'.

Sigui quina sigui la modalitat de participació, la pertinença es formalitzarà a través del procediment descrit al punt 4 d'aquest document.

4. Criteris i procediment d'adhesió a la XMCNC

L'adhesió a la XMCNC és voluntària per part dels equipaments museístics que vulguin integrar-s'hi, sempre i quan reuneixin els criteris establerts per formar-ne part i que especifica el punt 4.1 a continuació.

4.1. Els criteris que determinen la possibilitat d'adherir-se a la XMCNC per part d'un equipament museístic seran avaluats pel Plenari considerant les següents premisses.

- a. Ser un equipament museístic de Catalunya i estar acreditat al Registre de Museus de Catalunya. En cas de tractar-se d'un Equipament Patrimonial Bàsic, serà necessari tenir un conveni vigent que el vinculi a un dels museus membres de la XMCNC.
- b. Custodiar alguna col·lecció de ciències naturals o d'història natural amb significació i rellevància per al conjunt de la col·lecció nacional.
- c. Presentar un discurs museològic sobre alguna àrea específica de les ciències naturals i/o de la història natural que contribueixi a entendre la realitat natural del país, del passat o del present.
- d. Compartir l'esperit de col·laboració i els compromisos expressats al Conveni de la XMCNC.
- e. Comptar amb un equip humà que permeti donar compliment a les responsabilitats que suposa l'adhesió a la XMCNC.

4.2. El procediment d'adhesió a la XMCNC, tant dels membres de ple dret com dels col·laboradors, es pot iniciar a proposta de l'equipament museístic interessat o bé a iniciativa de la XMCNC.

Quan la iniciativa parteixi de l'equipament museístic interessat, aquest adreçarà una petició al Museu de Ciències Naturals de Barcelona i extensiva a la resta de membres de la XMCNC, exposant els motius que l'indueixen a fer la sol·licitud i una valoració qualitativa de les col·leccions que custodia.

En qualsevol cas, la petició d'un nou ingrés es valorarà a partir de la documentació que aportarà el museu interessat, que haurà de contenir la següent informació:

- a. Un breu informe sobre les col·leccions custodiades, la tipologia i l'àmbit geogràfic i cronològic en les quals s'emmarquen principalment.
- b. La missió vigent en el moment de fer la sol·licitud d'ingrés.
- c. Una memòria de l'activitat desenvolupada en els darrers tres exercicis.
- d. Una breu descripció de l'estructura organitzativa, l'equip humà i els recursos materials i econòmics que disposa per dur a terme la seva missió.

La sol·licitud serà valorada en el marc del Plenari de la Xarxa, que haurà d'estimar l'admissió o no del museu sol·licitant d'acord amb el què estableix el punt 7. d'aquest document. Quan la petició es resolgui positivament, el nou museu membre o col·laborador podrà integrar-se immediatament després de la celebració del Plenari en què s'ha pres la resolució, per bé que l'ingrés no es formalitzarà fins que es faci efectiva la signatura d'una addenda específica al Conveni de la XMCNC per part de qui representi la titularitat del nou museu membre i del MCNB com a representant del Plenari de la Xarxa.

5. Compromisos i beneficis de la pertinença a la XMCNC

La pertinença a la comunitat de museus que conforma la XMCNC suposa un escenari de treball col·laboratiu en el qual hi participen tots els museus membres de ple dret i col·laboradors en la mesura de les seves possibilitats respectives. En concret, la vinculació a la XMCNC representa l'assumpció dels següents compromisos per part dels museus membres:

- a. L'assistència a les reunions del Plenari i l'assumpció de les funcions que es descriuen al punt 8 d'aquest document.
- b. La participació en les Comissions de treball i en les funcions que es descriuen al punt 8 d'aquest document.
- c. La resposta activa a sol·licituds d'informació que es pugui requerir per part de l'Oficina Tècnica o que pugui ser necessària per a la realització d'algun dels projectes i accions concretes de la Xarxa.
- d. Quan se'n disposi, l'aportació de serveis, infraestructures o recursos propis de cada museu que puguin contribuir o facilitin la consecució o la

realització de projectes i accions concretes de la Xarxa, o bé del seu funcionament operatiu.

- e. I en general, la participació en l'activitat de la Xarxa i en el desenvolupament dels projectes que duu a terme.

Per altra banda, la pertinença a la Xarxa dona dret a ser beneficiari de les actuacions i projectes que dugui a terme, en els termes i condicions establertes en cada cas. L'acció de la XMCNC s'emmarca en les directrius que estableixen els seus Programes d'Actuació i es concreten a través dels Plans d'Actuació Anuals, cenyint-se en qualsevol cas a les funcions de constitució de les col·leccions, difusió, recerca i internacionalització, d'acord amb el què estableix el Pla de Museus de Catalunya.

6. Relació i vinculació de la XMCNC amb institucions o entitats externes

La XMCNC podrà establir relacions de col·laboració amb institucions o entitats externes, siguin o no de l'àmbit museístic, sempre que s'estimi oportú i en benefici d'uns objectius compartits; i, si s'escau, sempre que les col·leccions de ciències naturals i/o d'història natural custodiades per aquests agents compleixin amb la legislació aplicable en matèria de patrimoni cultural.

Quan la relació amb institucions o entitats externes doni lloc a la realització d'activitats o accions que requereixin finançament, la Xarxa podrà destinar-hi recursos sempre que aquests siguin com a mínim equiparables als que hi destini la institució o entitat externa, i quan no hi hagi projectes de la Xarxa que es considerin prioritaris i requereixin aquest finançament. En qualsevol cas, la Xarxa no realitzarà aportacions econòmiques a l'activitat pròpia de les entitats o institucions externes amb qui estableixi relacions de col·laboració.

En tots els casos, el Plenari de la XMCNC acordarà els termes i condicions que regulin cadascuna d'aquestes potencials col·laboracions d'acord amb el què estableix el punt 7. d'aquest document.

7. Governança i presa de decisions

D'acord amb el Conveni de la XMCNC, l'acció que duu a terme es regeix a partir d'un Programa d'Actuacions a quatre anys que defineix els objectius i les línies mestres de l'actuació i els serveis que presta, així com les fonts i formes de finançament i el sistema d'autoavaluació i que es concreta a través dels Plans d'Actuació Anuals. Cada Pla d'Actuació Anual ha de ser recolzat pel Plenari de la Xarxa.

El Plenari reuneix les direccions de cadascun dels museus membres de la XMCNC i un/a representant de la direcció general competent en matèria de patrimoni cultural i és l'òrgan de govern i decisió de la XMCNC.

Les decisions del Plenari es resolen per majoria absoluta dels seus membres i amb el vot favorable del museu capçalera i del/la representant de la direcció general competent en matèria de patrimoni cultural. En les reunions del Plenari, les direccions dels museus integrants de la XMCNC podran delegar el seu vot a una figura tècnica que les representi, o bé a un altre museu integrant. Els vots seran vàlids tant si es realitzen presencialment com telemàticament; per tant, en les reunions presencials seran perfectament vàlids els vots de les direccions -o de qui les representi- que assisteixin a la reunió per via telemàtica.

8. Estructura de la XMCNC i procediments de treball

La Xarxa treballa de forma mancomunada per aportar beneficis al conjunt de membres que la formen, realitzant accions d'acord amb les competències assignades a les xarxes temàtiques en el Pla de Museus de Catalunya. L'activitat de la Xarxa es defineix als Plans d'Actuacions Anuals, que al seu torn estan alineats amb els Programes d'Actuacions, on es recullen els objectius i l'estratègia d'acció de la Xarxa a quatre anys vista.

Per acomplir aquests objectius, compta amb una estructura de treball formada pel Plenari, les Comissions i l'Oficina Tècnica.

8.1. El Plenari

El Plenari està format per les direccions dels museus membres i la persona representant de la direcció general competent en matèria de patrimoni cultural. Les decisions preses pel Plenari es realitzen en els termes i condicions establerts al punt 7. d'aquest document.

El Plenari és convocat pel museu capçalera de la XMCNC i es reuneix en sessió ordinària un mínim de tres vegades l'any. També pot ser convocat de forma extraordinària sempre que es requereixi, a iniciativa del museu capçalera o bé a proposta d'algun dels museus membres.

Les funcions del Plenari són:

- a. Elaborar i aprovar el Programa d'Actuacions a quatre anys, que estableix l'estratègia d'acció de la Xarxa d'acord amb el marc normatiu determinat per la direcció general competent en matèria de patrimoni cultural; fer-ne seguiment i avaluar el seu grau de compliment i proposar les mesures correctores si és necessari.
- b. Definir i aprovar el Pla d'Actuacions Anual i el pressupost corresponent, a partir de les propostes fetes pels membres de la XMCNC i sempre que estiguin alineades amb el Programa d'Actuacions corresponent.
- c. Aprovar la memòria anual d'actuació i el balanç econòmic corresponent de l'exercici anterior.
- d. Avaluar i resoldre la sol·licitud de noves adhesions de museus a la Xarxa i aprovar la desvinculació d'algun dels seus membres si s'escau, d'acord amb els procediments descrits en aquest document.
- e. Avaluar la conveniència i determinar les condicions de col·laboració amb altres institucions o entitats vinculades al patrimoni de ciències naturals i d'història natural o amb altres xarxes de museus.
- f. Aprovar i modificar quan s'escaigui el Codi de pertinença.
- g. Totes aquelles que es consideri pertinent d'assumir sempre que s'emmarquin en l'àmbit competencial de la Xarxa.

8.2. Les Comissions

Les Comissions són grups de treball a través dels quals la Xarxa executa l'acció definida als Plans d'Actuacions Anuals.

Les Comissions estan formades pels museus membres de ple dret i col·laboradors, representats per les seves direccions o personal tècnic, i es prioritzarà la participació d'aquells membres que puguin aportar expertesa i valor afegit d'acord amb les responsabilitats de cadascuna de les Comissions.

El nombre d'integrants de cada Comissió serà el que es decideixi oportú per a la comesa que tingui atribuïda. En qualsevol cas, es promourà un nombre d'integrants que faciliti l'operativitat d'acció sense que això no suposi comprometre la representació de la pluralitat dels museus que formen part de la Xarxa.

Cada Comissió comptarà amb una persona responsable o portaveu, la qual, en contacte directe amb la coordinació de la Xarxa, farà un seguiment més estret de les tasques a desenvolupar per tal que es compleixin els objectius previstos. En termes generals, la persona responsable serà el/la representant del museu capçalera que formi part de cada Comissió, a menys que se'n nomeni una altra en el marc de la Comissió i de forma consensuada.

La integració d'un museu en les Comissions de treball és voluntària, però tots els museus membres de ple dret i col·laboradors han de formar part d'una de les Comissions de la XMCNC com a mínim.

Les funcions de les Comissions són les següents:

- a. Dur a terme les tasques específiques de cadascun dels projectes assignats a la Comissió en els Plans d'Actuacions Anuals.
- b. Establir els requisits per a la realització d'encàrrecs a tercers d'aquelles tasques que no pugui assumir la pròpia Comissió i fer-ne seguiment de l'execució quan s'escaigui.
- c. Facilitar i informar de proveïdors per a la realització d'encàrrecs a tercers, avaluar i seleccionar les propostes corresponents per elevar les opcions més pertinents al Plenari.
- d. Proposar accions per a la realització dels Plans d'Actuacions Anuals dins de l'àmbit competencial de cada Comissió.

- e. Totes aquelles que es consideri pertinent d'assumir per part de les Comissions sempre que s'emmarquin en l'àmbit competencial de la Xarxa.

8.3. L'Oficina Tècnica

L'Oficina Tècnica recau en el museu capçalera de la XMCNC i està integrada per la Coordinació de la XMCNC i l'equip de professionals del propi museu.

La Coordinació de la Xarxa recau en un/a tècnic/a superior i les seves tasques principals són les següents:

- a. Redactar el Pla d'Activitats anual i el pressupost associat, en coherència amb els Programes d'Actuacions vigents i amb la supervisió de la direcció del museu capçalera.
- b. Organitzar i conduir les reunions del Plenari i de les Comissions de treball de la XMCNC (gestió d'agenda, realització d'ordres del dia i convocatòries, recopilació i enviament de documentació associada a les reunions, redacció d'actes, etc.).
- c. Impulsar i coordinar l'acció de la Xarxa i, quan s'escaigui, formular i fer seguiment dels encàrrecs realitzats a tercers, vetllant per la seva correcta execució.
- d. Dur a terme la gestió administrativa i econòmica de la Xarxa juntament amb la resta de personal de l'Oficina Tècnica, vetllant per la correcta execució del pressupost i l'alineació amb el marc normatiu vigent.
- e. Redactar la Memòria d'actuació anual de la Xarxa.
- f. Atendre els museus membres de la Xarxa i les seves demandes en l'àmbit de competències de la Xarxa, resolent o vehiculant-les a qui procedeixi.
- g. Donar suport a la direcció del Museu de Ciències Naturals de Barcelona en tot allò referent a les seves actuacions com a capçalera de la XMCNC.
- h. Responsabilitzar-se de la comunicació interna de la Xarxa i de la seva connexió amb l'òrgan competent en matèria de museus de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.
- i. Totes aquelles que es consideri pertinent d'assumir sempre que s'emmarquin en l'àmbit competencial de la Xarxa.

9. Recursos econòmics

La XMCNC disposa dels següents recursos econòmics, que són gestionats pel museu capçalera a través de la seva Oficina Tècnica:

- a. Les aportacions anuals de l'Administració de la Generalitat de Catalunya a través del museu capçalera de la XMCNC.
- b. Les aportacions extraordinàries del museu capçalera i de la resta de membres de ple dret i/o col·laboradors de la XMCNC.
- c. Les aportacions que puguin realitzar empreses, particulars i altres agents privats en concepte de patrocini i mecenatge.
- d. Els ingressos derivats de la prestació de serveis i de la venda de productes i béns.
- e. Altres de diferent naturalesa a les descrites als punts anteriors als quals pugui tenir dret d'acord amb la legislació i normativa vigent.

Els recursos econòmics de la Xarxa es destinaran a l'acompliment de la comesa definida als seus Plans d'Actuació Anuals i no finançaran l'activitat ordinària dels museus membres de ple dret i/o col·laboradors.

10. Desvinculació de la XMCNC

Qualsevol museu integrant de la XMCNC podrà desvincular-se'n a petició pròpia mitjançant una exposició raonada dels motius que l'indueixen a prendre aquesta decisió, i que s'adreçarà al Plenari de la Xarxa per escrit.

Per altra banda, la XMCNC podrà convidar un museu integrant a desvincular-se'n quan existeixin arguments que demostrin que les relacions de col·laboració i el compliment dels compromisos que es deriven de la pertinença a la Xarxa són inviables. Amb tot, el museu afectat podrà proposar estratègies per resoldre o esmenar els arguments esgrimits i/o al·legar causes de força major que seran valorades pel Plenari.

En qualsevol dels casos, la desvinculació d'un dels museus haurà de ser aprovada pel Plenari d'acord amb l'establert al punt 7. d'aquest document i suposarà la revisió del Conveni vigent.

11. Domicili de la XMCNC

El domicili legal i la seu de la XMCNC s'ubica a la seu principal del museu capçalera, que aportarà els espais i la infraestructura necessaris per al funcionament de la Xarxa sempre que es requereixin.

12. Acceptació del Codi de pertinença

L'adhesió a la XMCNC, ja sigui com a membre de ple dret o com a museu col·laborador, suposa l'acceptació de tots els termes del present Codi de pertinença.

13. Entrada en vigor i vigència

Aquest Codi de pertinença ha estat aprovat en la reunió del Plenari de la XMCNC celebrada el dia 15 de novembre de 2022. Entrarà en vigor el mateix dia de la seva signatura i tindrà vigència mentre no sigui objecte de modificacions posteriors.

Dades de contacte
coordinacioXMCN@bcn.cat
T. 932 56 60 02